

**Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Hükümeti Arasında
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın
Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun**

(Resmî Gazete ile yayımı : 14.12.1993 Sayı : 21788)

Kanun No
3935

Kabul Tarihi
7.12.1993

MADDE 1. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Hükümeti Arasında 24 Ocak 1991 tarihinde Ankara'da imzalanan Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE
ROMANYA HÜKÜMETİ
ARASINDA YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ
VE KORUNMASINA İLİŞKİN
ANLAŞMA

Bundan böyle "Âkit Taraf" olarak anılacak olan T.C. Hükümeti ve Romanya Hükümeti, İki devlet arasında varolan ekonomik işbirliği ilişkilerini geliştirmek arzusu ile,

Romen yatırımcılarının yatırımlarına T.C. sınırları içinde, Türk yatırımcılarının yatırımlarına Romanya sınırları içinde uygun koşulları yaratma ve teşvik etmeye kararlı olarak,

Bu anlaşma kapsamında yatırımların korunmasının, bu alandaki isteği teşvik edeceğini ve iki devletin ekonomik refahını artıracığını kabul ederek,

Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır :

MADDE 1

Tanımlar

İşbu Anlaşmada :

(a) "yatırımcı" terimi :

(i) Âkit Tarafardan birinin yürürlükteki kanunları dahilinde vatandaşı sayılan gerçek kişiyi;
(ii) Âkit Tarafardan birinin yürürlükteki kanunları ve ilgili mevzuatı çerçevesinde kurulan ya da başka türlü teşekkül eden tüzelkişiyi, ifade eder.

(b) "yatırım" terimi her türlü mal varlığını ve bunlarla sınırlayıcı olmamak kaydıyla aşağıdakileri kapsar :

- (i) hisse senedi veya bir şirkete katılımın diğer şekilleri;
- (ii) taşınır ve taşınmaz mallar, ipotek, tedbir, rehin veya benzer mülkiyet hakları;
- (iii) yeniden yatırımda kullanılan hasılatlar;
- (iv) yatırımla ilgili olup ekonomik değer taşıyan haklar ve para alacakları;

(v) patent, ticarî marka, ticarî isim, endüstriyel tasarım, "know-how" ve peştemaliye dahil endüstriyel ve fikrî mülkiyet hakları;

(iv) kanun veya sözleşme ile tanınan, özellikle doğal kaynakları araştırma, çıkarma ve kullanma ile ilgili haklar,

(c) "Hâsılat" terimi, bir yatırımdan elde edilen, özellikle ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere, kâr, temettü, faiz, royalti, sermaye kazançları veya ücretleri ifade eder.

MADDE 2

Yatırımların Teşviki ve Korunması

(1) Her Âkit Taraf, kendi ülkesinde, diğer Âkit Tarafın yatırımcılarının yatırımlarını teşvik edecektir.

(2) Ülkesinde yatırımların yapıldığı Âkit Tarafın kanun ve ilgili mevzuatına uygun olarak kabul edilen ve kurulan, bir Âkit Tarafın yatırımcılarının yatırımları ve Anlaşmayla sağlanan korumadan yararlanır.

MADDE 3

Ençok Gözetilen Millet Muamelesi

(1) Her Âkit Taraf, kendi ülkesindeki, diğer Âkit Tarafın yatırımcılarının yatırımlarını, herhangi bir üçüncü devletin yatırımcılarının yatırımlarını tabi tuttuğundan daha az elverişli olmayan bir muameleyle tabi tutacaktır.

(2) Bu maddenin hükümleri, bir Âkit Tarafın, aşağıdakilerden kaynaklanan herhangi bir menfaat, öncelik ya da imtiyazı diğer Âkit Tarafın yatırımcılarına genişletmek zorunda olduğu şekilde yorumlanamaz :

(a) mevcut veya gelecekteki gümrük birlikleri, serbest ticaret bölgeleri, ekonomik birlikler veya benzer kuruluşlar ve bölgesel ekonomik organizasyonlar;

(b) herhangi bir uluslararası anlaşma veya üçüncü bir devletle karşılıklılık esasına dayanan tamamen ya da büyük ölçüde vergilendirmeye ilişkin düzenleme,

(3) Her Âkit Taraf, diğer Âkit Tarafın yatırımcılarınca ülkesinde yapılan yatırımlara ilişkin olarak konulan bütün diğer yükümlülükleri yerine getirecektir.

MADDE 4

Kamulaştırma ve Tazminat

(1) Aşağıda belirtilen şartlar sağlanmadıkça, bir Âkit Tarafın yatırımcılarının, diğer Âkit Taraf ülkesindeki yatırımları kamulaştırılmayacak, devletleştirilmeyecek veya eşit etkisi olan önlemlere tabi tutulmayacaktır :

(a) önlemler, kamusal amaçla yürürlükteki mevzuat uyarınca alınır;

(b) önlemler ayrımcı değildir.

(2) Tazminat, hangisi daha önce gerçekleşir veya uygulanabilirse, kamulaştırılmanın yapıldığı veya ilan edildiği tarihteki adil piyasa değerine tekabül edecek, serbestçe ve gecikmeksizin transfer edilebilecektir. Tazminatın ödenmesinin gecikmesi durumunda yatırımcı ödemedeki usule aykırı gecikme dönemi için faiz alacaktır.

(3) Yatırımcının talebi üzerine, tazminat tutarı yatırımın yapıldığı Âkit Taraf mahkemesi veya aynı seviyedeki başka bir organ tarafından tekrar değerlendirilebilir.

MADDE 5

Zararlar İçin Tazminat

Âkit Taraflardan birinin, diğer Âkit Tarafın ülkesinde savaş ya da diğer silahlı çatışma, millî olağanüstü hal, isyan, ayaklanma ya da kargaşa nedeniyle zarara uğrayan yatırımcıları, diğer Âkit Tarafça, verilen tazminat ya da getirilen diğer bir çözüm itibariyle, herhangi bir üçüncü devletin yatırımcılarına gösterilenden daha az elverişli olmayan bir muameleye tabi tutulacaktır. Bu maddeden kaynaklanan ödemeler mevcutsa bunlar, serbestçe transfer edilecektir.

MADDE 6

Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümlemesi

(1) Bu maddeye göre "yatırım uyuşmazlığı" aşağıdakileri kapsayan bir uyuşmazlık olarak tanımlanmaktadır :

(a) Bir Âkit Tarafın yabancı yatırım mercii tarafından diğer Âkit Tarafın yatırımcısına verilen yatırım izninin yorumlanması veya uygulanması, ya da

(b) Bir yatırımla ilgili olarak, işbu Anlaşma ile verilmiş veya Anlaşmadan doğan herhangi bir hakkın ihlali.

(2) Bir Âkit Taraf ve diğer Âkit Tarafın yatırımcısı arasındaki, önceki Âkit Tarafın ülkesindeki o yatırımcının yatırımı ile ilgili herhangi bir uyuşmazlık, uyuşmazlığın tarafları arasında mümkün olduğunca, dostça, danışma ve görüşmelerle çözümlenecektir.

(3) Eğer uyuşmazlık; çözümlenmesinin talep edildiği tarihten itibaren üç ay içinde danışma ve görüşmelerle çözümlenemezse, bir Âkit Taraf ile diğer Âkit Tarafın yatırımcısının karşılıklı olarak üzerinde mutabık kalmış oldukları özel uyuşmazlık çözüm usulleri uyarınca çözümlenmesi için sunulabilecektir.

(4) Eğer uyuşmazlık yukarıda belirtilen yöntemlerle çözümlenemezse, ilgili yatırımcı, uyuşmazlığı sulh ya da hakemlik için iç çarelerin tükenmesinden sonra ya da uyuşmazlık ilgili yatırımcı tarafından uyuşmazlığa taraf olan Âkit Tarafın mahkemelerine sunulmuş olup da bir yıl dolduğu halde nihai karar alınamamışsa bu tarihten sonra herhangi bir zamanda Uluslararası Yatırım Uyuşmazlıkları Çözüm Merkezine götürme hakkına sahiptir.

(5) Yatırım uyuşmazlıklarının Uluslararası Yatırım Uyuşmazlıkları Çözüm Merkezine sunulması, 18 Mart 1965 tarihinde Washington'da imzaya açılan, Devletler ile Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Sözleşmesinde öngörülen usullere uygun olarak yapılacaktır.

MADDE 7

Transfer

(1) Âkit Taraflardan her biri yatırımla ilgili aşağıdakilerin transfer edilmesine kendi kanun ve ilgili mevzuatının sınırları dahilinde ve onlara uygun olarak izin verecektir.

(a) hâsılatlar,

(b) yatırımın tamamının veya bir kısmının satış ya da tasfiye bedeli,

(c) yatırımla ilgili kredilerin geri ödenmesi ve muaccel faizler için yapılan ödemeler,

(d) yönetim ve teknik yardım ücretleri,

(e) diğer Âkit Tarafın ülkesinde yapılan yatırımda çalışmasına izin verilen Âkit Taraflardan birinin vatandaşlarının net kazançları.

(2) Transferler, transfer tarihinde geçerli olan kur üzerinden, yatırımın yapıldığı konvertibl para birimi ya da yatırımcı tarafından mutabık kalınan herhangi bir konvertibl para birimi ile yapılacaktır.

MADDE 8

Halefiyet

Eğer bir Âkit Taraf yatırımcısının yatırımları ticarî olmayan risklere karşı kanunî bir sistem dahilinde sigortalanmışsa bu tür bir sigortalamanın şartları gereği, sigortalayanın bahse konu yatırımcının hak, talep ve faaliyetlerine halefiyeti diğer Âkit Tarafça tanınacaktır. Bununla birlikte, yatırımcı, haklarının sigortalayana devrolmasıyla, yatırımla ilgili yükümlülüklerinden kurtulmayacaktır.

Eğer Âkit Taraflardan biri, diğer Âkit Tarafın ülkesinde yapılan bir yatırım için ticarî olmayan risklere karşı verilen bir garanti nedeniyle, kendi yatırımcısına ödeme yapmışsa, böyle bir garantinin şartları gereği, ilgili yatırımcının hak, talep ve faaliyetlerine olduğu gibi, bu haklarla ilgili yükümlülüklerine de halef olur.

Sigortalayan ya da garantör, yatırımcının sahip olacağı haklar dışında hiçbir hakka sahip olmayacaktır.

Bir Âkit Taraf ile sigortalayan ya da garantör arasındaki uyumsuzluklar, hangisi uygunsa bu anlaşmanın 6 veya 10 uncu maddesi hükümlerine göre çözümlenecektir.

MADDE 9

Mevcut Yatırımlar

Bir Âkit Tarafın yatırımcısı tarafından, bu anlaşmanın yürürlüğe girmesinden önce, diğer Âkit Tarafın ülkesinde yapılmış olan yatırımlar da bu Anlaşmanın hükümlerine tabi olacaktır.

MADDE 10

Âkit Taraflar Arasındaki Uyuşmazlıklar

Âkit Taraflar arasında bu Anlaşmanın yorumlanması veya uygulanması konusunda ortaya çıkabilecek uyumsuzlukların, mümkün olduğu ölçüde iki taraf arasında doğrudan ve anlamlı müzakereler yoluyla çözümlenmesi gerekir, Eğer bu tür bir uyumsuzluk, görüşmelerin başlamasından sonra altı ay içinde çözümlenemezse, Âkit Taraflardan herhangi birinin talebi üzerine bir tahkim kuruluna sevk edilebilecektir.

(2) Böyle bir tahkim kurulu, her ayrı dava için aşağıdaki şekilde kurulacaktır :

Tahkim talebinin tebellüğünden itibaren üç ay içinde, her bir Âkit Taraf kurulun bir üyesini tayin edecektir. Daha sonra bu iki üye bir üçüncü devlet vatandaşını seçecekler ve seçtikleri bu kişi Âkit Taraflarca onaylandıktan sonra Kurul Başkanı olarak tayin edilecektir. Başkan diğer iki üyenin atanma tarihinden itibaren üç ay içinde atanacaktır. Eğer belirtilen sürelerden herhangi biri içinde gerekli atamalar yapılamamışsa, diğer herhangi bir anlaşmanın bulunmaması halinde, Âkit Taraflardan herhangi biri Uluslararası Adalet Divanı Başkanını gerekli atamaları yapmaya davet edebilir. Eğer Başkan, Âkit Taraflardan birinin uyuşunda bulunuyorsa veya sözü edilen görevi yerine getirmesinde bir başka engel mevcut ise, Başkan Yardımcısı gerekli atamaları yapmaya davet edilecektir. Eğer Başkan Yardımcısı Âkit Taraflardan birinin uyuşunda bulunuyorsa veya onun da sözü edilen görevi yerine getirmesine bir engel mevcut ise, Uluslararası Adalet Divanının, herhangi bir Âkit Taraf vatandaşı olmayan en kıdemli üyesi gerekli atamaları yapmaya davet edilecektir..

(3) Tahkim kurulu kararlarını, hem bu anlaşma ve Âkit Taraflar arasında akdedilmiş ve yürürlükte olan diğer anlaşmaların hükümleri, hem de uluslararası hukukun genel prensipleri ve kurallarını esas alarak oluşturacaktır. Tahkim Kurulu kararlarını oy çokluğuyla alacak ve bu karar nihai ve bağlayıcı olacaktır.

(4) Âkit Taraflardan herbiri kendi hakemi ile tahkim işlemlerinde temsil edilmesinden doğan tahkim masraflarını karşılayacaktır. Başkanın masrafları ile diğer masraflar, her iki Âkit Tarafça eşit olarak karşılanacaktır.

(5) Tahkim Kurulu usulünü kendisi belirleyecektir.

MADDE 11

Yürürlüğe Girme, Yürürlük Süresi ve Sona Erdirme

(1) Bu Anlaşma her bir Âkit Tarafın Anayasal Prosedürlerine göre onaylanacak ve onaylanan belgelerin teatisinden sonra otuz gün içinde yürürlüğe girecektir.

(2) Bu Anlaşma, on yıllık bir süre için yürürlükte kalacak ve ilk on yıllık sürenin bitiminden sonra, Âkit Taraflardan her hangi biri diğer Âkit Tarafa Anlaşmayı feshetme niyetini yazılı olarak bildirmediği takdirde yürürlükte kalmaya devam edecektir. Fesh-i ihbar diğer Âkit Tarafca alındığı tarihten bir yıl sonra yürürlük kazanacaktır.

(3) Bu Anlaşmanın geçerliliğinin sona ermesinden önce yapılan yatırımlar bakımından, bu Anlaşmanın hükümleri sona erdirmeye başlamak üzere on yıllık bir süre daha yürürlükte kalır.

Türkçe, Romence ve İngilizce dillerinde bütün metinler aynı derecede geçerli olmak üzere, ikişer orjinal metin halinde Ankara'da, 24 Ocak 1991 tarihinde imzalanmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti
Hükümeti Adına

Romanya Hükümeti
Adına

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Cilt	Birleşim	Sayfa
2	17	6
18	8	42
45	36	162:163,223:227
	37	338,357,426:431

I. - Gerekçeli 168 S. Sayılı Basmayazı Türkiye Büyük Millet Meclisinin 36 ncı Birleşim tutanağına bağlıdır.

II. - Bu Kanunu; Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dışişleri ve Plan ve Bütçe komisyonları görüşmüştür.

III. - Esas No. : 1/292